

Biologiske registreringer i forbindelse med
regulering av eiendommene 78/25 og 78/40,
Underlandsveien 6, i Heggedal, Asker kommune

Øystein Røsok

Ekstrakt

BioFokus har på oppdrag for Hille Melbye Arkitekter AS kartlagt og oppsummert hvilke biologiske kvaliteter som finnes innenfor planområdet på eiendommene 78/25 og 78/40, Underlandsveien 6 i Asker kommune. Totalt 3 naturtypelokaliteter er avgrenset. Av disse er én vurdert som viktig og to som lokalt viktige. Det er dokumentert to rødlistearter innenfor planområdet, begge NT. En av disse, kåltistel, er ny for kommunen. I tillegg ble en sjelden karplante registrert som ny for regionen (lundstjerneblom). Rapporten beskriver verdiene og foreslår muligheter for å sikre biologisk mangfold i forbindelse med en utbygging.

Nøkkelord

Akershus
Asker
Heggedal
Naturtyper
Rødlistearter

Omslag

FORSIDEBILDER
Øvre (Kåltistel): Øystein Røsok
Midtre (Gråor-heggeskog i lokalitet 459): Øystein Røsok
Nedre (Planområdet)

LAYOUT (OMSLAG)

Blindheim Grafisk

ISSN: 1504-6370

ISBN: 978-82-8209-045-2

BioFokus-rapport 2008-16

Tittel

Biologiske registreringer i forbindelse med regulering av eiendommene 78/25 og 78/40, Underlandsveien 6, i Heggedal, Asker kommune 2008

Forfattere

Øystein Røsok

Dato

07.07.2008

Antall sider

9 sider inkl. vedlegg

Publiseringstype

Digitalt dokument (Pdf). Som digitalt dokument inneholder denne rapporten "levende" linker.

Oppdragsgiver(e)

Hille Melbye Arkitekter AS

Tilgjengelighet

Dokumentet er offentlig tilgjengelig.

Andre BioFokus rapporter kan lastes ned fra:
<http://biolitt.biofokus.no/rapporter/Litteratur.htm>

BioFokus: Gaustadallèen 21, 0349 OSLO

Telefon 2295 8598

E-post: post@biofokus.no Web: www.biofokus.no

Planområdet ble undersøkt av Øystein Røsok 20. og 25. juni 2008 og av Øivind Gammelmo 25. juni 2008, begge fra BioFokus. Det aktuelle reguleringsområdet utgjør et flatt område på et tynt dekke med marin fjordavsetning på granitt (Norges geologiske undersøkelse 2008a, 2008b). Omtrent $\frac{3}{4}$ av området utgjøres av skog, og ca $\frac{1}{4}$ utgjøres av en eiendom med lagerbygninger og åpent areal mellom og rundt bygningene. En dam befinner seg nær midten av området. Reguleringsområdet grenser mot jernbanen i øst, mot veg i vest, mot annen gråor-heggeskog i nord og mot eng i sør.

Skogen er av to hovedtyper. I de nordligste delene sør til dammen utgjøres den av gråor-heggeskog på fuktig mark med godt innslag av seljer samt noe alm. Sør for dammen ligger terrenget noe høyere, og bakken er bedre drenert. Dette området bærer preg av å være gjenvokst eng. Det sørligste området, dvs. eiendom 78/25 ligger noe lavere i terrenget, og har gråor-heggeskog.

Med hensyn til registrerte naturverdier skiller det nordligste området med gråorskog seg ut sammen med dammen. Gråor-heggeskogen er vurdert som en lokalt viktig naturtypelokalitet, dvs. verdi C. Dammen er vurdert som lokalt viktig, dvs. verdi C. Den gjenvokste engen har ikke tilstrekkelig med kvaliteter til å bli definert som en viktig naturtype. I den sørligste gråor-heggeskogen finnes en god bestand av den rødlistede kåltistelen (NT) samt en sjelden forekomst av karplanten lundstjerneblom.

Figur 1: Kåltistel i blomst i lokalitet 460, 11.08.08. Foto: Øystein Røsok

Lokalitetsbeskrivelser:

Gråor-heggeskogen i nordligst del - lokalitet 459

Naturtype: Gråor-heggeskog

Utforming: Flommarksskog

Skogen befinner seg på fuktig, flat mark med høyt grunnvann, der mindre forsenkninger i terrenget fører til dannelse av vannspeil. Lokaliteten befinner seg i kort avstand fra bekken Skitthegga, som renner ut i Gjellumvannet. Jerbanelinja passerer mellom denne bekken og lokaliteten som derfor neppe er særlig flompåvirket. Ingen tydelige bekker renner gjennom området. Gråor er dominerende treslag, og oppnår stammediametre i brysthøyde (dbh) på 30 cm. Alm er rødlistet som nær truet (NT), og forekommer sjeldent og spredt, mest som ungtrær, og oppnår dimensjoner på 20 cm dbh. Selje forekommer mer vanlig enn alm, og er det groveste registrerte treslaget, opp mot 40 cm dbh. Enkelte bjørker inngår også. Gran, rogn, hegg, ask og spisslønn forekommer mest som småtrær i busksjiktet, som er dominert av gråor og hegg. Andre arter som inngår i busksjiktet er rips, rødhyll, kornell sp. (trolig forvillet art), gråselje, svartvier, istervier og krossved. Karplantefloraen er forholdsvis artsrik, med flere urter og høye stauder knyttet til fuktige og næringsrike områder, som mjødurt, bringebær, vendelrot, brunrot, kratthumleblom, marikåpe sp., mjølke sp., stornesle, hundekjeks, rød jonsokblom, hestehov, skogsnelle, skogburkne, slyngsøtvier, myrmaure, skogsivaks, skogsvinerot, sumphaukeskjegg og hvitveis. I skogbunnen er palmemose svært vanlig sammen med fagermoser. I fuktigere områder forekommer springfrø, bekkekar, bekkeblom, skogsivaks, vasshøymole, myrtistel, elvesnelle, og enghumleblom. Ut mot jernbanen finnes lysåpne, noe tørrere partier med preg av lågurtvegetasjon med tysbast, rundskolm, markjordbær og gjerdevikke.

Verken tid på året eller tid på dagen var optimalt for kartlegging av fugleaktivitet, men sannsynligvis utgjør området et viktig viltområde for flere arter av småfugl. Gulsanger ble hørt syngende ved befaring like utenfor. Området kan bl.a. egne seg for dvergspett (VU).

Figur 2 og 3: Skoginteriør i lokalitet 459. Gråor-heggeskog med en del død ved i enkelte partier.

Fotos: Øystein Røsok

Skogen virker forholdsvis ung, uten svært gamle og grove trær. Høy bonitet sørger imidlertid for høy produksjon. Det finnes allerede en god del død ved i form av læger, gadd og høgstubber, men de store mengdene og grove dimensjonene mangler foreløpig. Det meste av den døde veden er gråor, som normalt har kort levealder. Flere døde gråorstammer har angrep av orekjuke. Enkelte stokker er sterkt nedbrutt. For gråor skjer dette imidlertid raskt, og det er neppe kontinuitet i død ved. Flere eksemplarer av flerstammede seljer, hvor enkelte stammer er døde, finnes spredt i området. Almene er imidlertid fortsatt i ungdomsfasen, med små dimensjoner og lite død ved. Muligens er asketrærne i etableringsfasen i enkelte deler, ettersom

flere småtrær ble funnet, mens store trær mangler. Innslag av en del eldre seljer med døde stammer og grener kan tyde på at lokaliteten har vært langt åpnere for bare et par tiår siden,

Figur 4: Gammel selje med døde grener og stammer, trolig på grunn av utskygging.
Foto: Øystein Røsok

Figur 5: Frodige partier med åpent vannspeil forekommer i lokalitet 459. Foto: Øystein Røsok.

og derfor gunstig for et lyselskende treslag som selje. Trolig har området tidligere vært beitemark med få trær. Nå har skogen tettet seg mer, og selja er i ferd med å skygges ut, mens skyggetålende klimakstreslag som ask og alm kan være i ferd med å etablere seg. Lokaliteten bør imidlertid betraktes som en stabil utforming der gråor vil være et dominerende treslag, mens innslaget av alm og ask trolig vil bli høyere, men neppe dominere.

Rett ved siden av planområdet, på østsiden av jernbanelinja er det en viktig (verdi B) lokalitet med gråor-heggeskog lagt inn i naturvasen med nummer BN00004403 (Direktoratet for naturforvaltning 2007). Denne skogen har noe grovere dimensjoner av gråor.

Verdivurdering

Direktoratet for naturforvaltnings håndbok (Direktoratet for naturforvaltning 2006) forutsetter at mindre gråor-heggeskoger som ikke er flompåvirket eller er i ravinesystemer, må ha kontinuitet i tresjiktet for å bli verdisatt som viktige, dvs. verdi B. Gråor-heggeskogen på lokaliteten er trolig en gjengrodd beitemark. Kontinuiteten i kronesjiktet kan derfor ikke være høy. På bakgrunn av dette vurderes lokaliteten som lokal til regionalt viktig, dvs. verdi C til B. (Dersom lokaliteten får utvikle seg videre enda et tiår vil den trolig bli vurdert som regionalt viktig, dvs verdi B.)

Dammen - lokalitet 458

Naturtype: Naturlig fisketomme innsjøer og tjern

Utforming: Små myrtjern og myrputter uten egne gytebekker

Dammen virker grunn, men næringsrik. Nesten halve dammen er dekket av en tett bestand av myrkongle. Rusttjønnaks, tjønnaks og andemat forekommer som flyteplanter, og langstarr vokser i kanten av dammen. Gråselje og svartvier vokser i den ene enden. Dessverre er flere hvitevarer og annet søppel dumpet i dammen. Det ble observert flere vannløpere på vannoverflaten, samt flere insekter under vann. Ingen av disse er blitt bestemt til art. I dammen var det mengder av rumpetroll, trolig av buttsnutfrosk, som det ble sett et voksent individ av i skogen. Det ble søkt etter salamander, både etter voksne og yngel, uten hell. Mot sør avsluttes dammen i en liten steinur som markerer en overgang mot mer veldrenert terreng.

Figur 7 og 8: Lokalitet 458, dammen. Myrkongle dekker nesten hele dammen. Gråselje utgjør kantvegetasjon. Det finnes mye søppel i dammen, bl.a. flere hvitevarer. Fotos: Øystein Røsok.

Verdivurdering

Dammen vurderes som lokalt viktig, dvs. verdi C. Det ble ikke påvist et rikt mangfold verken av invertebrater eller karplanter, men dammen er viktig for yngling av frosk. Trolig er vannet noe forurenset, ettersom det ligger gamle hvitevarer i dammen.

Gjengrodd eng

Figur 9: Noe tørrere parti med gjengroingsskog på bedre drenert mark sør for lokalitet 459. Her dominerer selje og bjørk. Dette er ikke en viktig naturtype. Foto: Øystein Røsok.

Rett sør for dammen er det en steinrøys med store steiner. Etter denne røysa hever terrenget seg, og marken virker bedre drenert. I denne skogen er det dominans av selje, som har mindre dimensjoner enn i gråorskogen lenger nord. Innslaget av gråor er mindre, og treslag som bjørk, osp, hassel og enkelte graner kommer inn, samt småtrær av ask og spisslønn. Feltsjiktet består av planter sterkere knyttet til eng og lågurtskog enn til sump, som hundegras, gullris, hundekjeks, geitrams, bringebær, vendelrot, skogsvinerot, burot, brennesle, skogstorkenebb, krypsoleie, ormetelg, liljekonvall, markjordbær, lintorskemunn, rødkløver og firkantperikum.

Dette området kvalifiserer ikke som viktig naturtype.

Sør for dette gjengrodde området er det et inngjerdet område med bygninger. Ingen spesielle kvaliteter som kvalifiserer som naturtype ble registrert her. Det finnes imidlertid noen større enkeltstående bjørker.

Gråor-heggeskog i område sør for vei - lokalitet 460

Naturtype: Artsrik veikant

En vei skiller eiendommene 78/25 og 78/40. På eiendommen 78/25 er terrenget noe lavere enn lenger nord. Her dominerer gråor-heggeskogen. Dimensjonene på gråora er noe mindre enn i den nordligste gråor-heggeskogen. Her er også mindre død ved som gjennomgående er av mindre dimensjoner. Fortsatt er det en del gadd av gråor, samt flerstammede seljer opp til 40 cm, med døde grener. I feltsjiktet finnes en del av de samme karplantene som i den nordligste gråor-heggeskogen, men enkelte interessante arter kommer i tillegg. En stor forekomst av kåltistel *Cirsium oleraceum* finnes i nordenden av området, helt inn mot veien som deler eiendommene. Dette området er avgrenset og tegnet på kart som naturtypen "artrik veikant". Kåltistel er rødlistet som nær truet (NT), og er tidligere ikke kjent fra Asker. Nærmeste lokalitet er Lier og Bærum. En verifisert (Kjell Magne Olsen) forekomst av lundstjerneblom *Stellaria holostea* ble funnet sammen med kåltistelen. Lundstjerneblom ligger ikke inne på Artskart (Artsdatabanken og GBIF-Norge 2008), men er i følge Wikipedia kun kjent i Norge på strekningen fra Grimstad til Karmøy, men i følge Global biodiversity information facility (GBIF 2008) finnes arten på Hurum, men ikke i Akershus. Funnet representerer en ny nordgrense i Norge. Skogstarr og hanekam ble også påvist her. I sørligste del av denne delen er det et parti med vierkratt dominert av gråselje og med innslag av svartvier. Dette kan defineres som gråseljekratt, som er en vegetasjonstype som er ansett som noe truet (VU) (Fremstad og Moen 2001), men arealet er lite.

Figur 10: Kåltistel i gråor-heggeskog i lokalitet 460. Figur 11: Lundstjerneblom i lokalitet 460, sammen med kåltistel. Fotos: Øystein Røsok

Verdivurdering

Skogen er som den nordligste gråor-heggeskogen også et resultat av gjengroing, og har ikke kontinuitet i tresjiktet. Generelt synes naturverdiene mindre enn i det nordligste området på grunn av mindre dimensjoner på trærne og mindre mengder død ved. Den sørligste delen av området inneholder et lite parti med gråseljekratt. Dette tilsier i beste fall lokal verdi for lokaliteten, men trolig ikke en gang det.

En del av området langs veien rett sør for bygningene huser imidlertid to interessante karplanter, hvorav den ene er rødlistet (kåltistel NT) og den andre (lundstjerneblom) er ny for fylket, og representerer en ny nordgrense for arten i Norge. Disse planteforekomstene vurderes som mer interessante enn resten av skogen på eiendom 78/25, og bør derfor sikres. Lokaliteten er avgrenset som naturtypen "artsrik veikant". I henhold til DN-håndbok 13, vurderes artsrike veikanter i intensivt drevne jordbruksområder og gjengroende kulturlandskap, der de tradisjonelle slåtte- og beitemarkene for en stor del har forsvunnet, som viktige, dvs. verdi B. På bakgrunn av dette verdisettes lokaliteten som viktig.

Konklusjoner

Ingen store verdier av nasjonal eller regional viktighet vil gå tapt ved regulering av reguleringsområdet til bolig og næringsbygg. Derimot vil to lokaliteter med klare lokale verdier, samt en lokalitet med interessant blomsterplanteflora i nasjonal sammenheng gå tapt dersom arealet reguleres i henhold til skisse av 1. etasje. Det anbefales derfor på det sterkeste så langt det er mulig å bevare dammen med en kantsone av gråor heggeskog. Det anbefales også å sikre lokaliteten med kåltistel og lundstjerneblom. Gjengroingsarealet sør for dammen, området med bygninger og den sydligste gråor-heggeskogen har ellers svært begrensede naturverdier, men enkelte grove bjørker i nærheten av husene kan med fordel ivaretas.

En måte deler av de verdifulle lokalitetene kan sikres på, er å la dammen og deler av den nordligste gråor-heggeskogen danne et miljø som kan benyttes til rekreasjon og turområde. Slik dammen er i dag, med mye søppel, virker den ikke veldig attraktiv som turmål. En opprydningsaksjon vil imidlertid raskt kunne restaurere området til et frodig naturområde. Den artsrike kantsonen med kåltistel og lundstjerneblom bør også kunne inngå i et fremtidig grøntområde. For flere naturtyper og vegetasjonstyper er utbygging en av de største truslene. Her er det mulighet til å sikre noen av verdiene.

Referanser

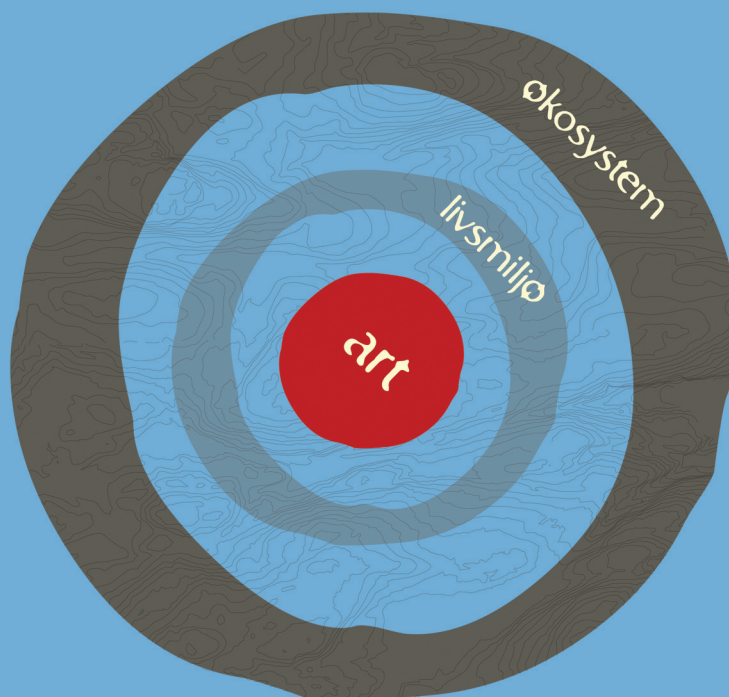
- Artsdatabanken og GBIF-Norge. 2008. Artskart.
Direktoratet for naturforvaltning. 2006. Kartlegging av naturtyper - Verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13. 2 edition. Direktoratet for Naturforvaltning, Trondheim.
Direktoratet for naturforvaltning. 2007. Naturbase.
Fremstad, E. og Moen, A. 2001. Truete vegetasjonstyper i Norge. Rapport botanisk serie 2001-4, s.231.
GBIF. 2008. <http://www.gbif.org/>.
Norges geologiske undersøkelse. 2008a. Berggrunn.
Norges geologiske undersøkelse. 2008b. Løsmasser.

Vedlegg 1

Kart over planområde med naturtypelokaliteter.

Biologiske verdier Underlandsveien 6, Asker kommune

BioFokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. BioFokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. BioFokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. BioFokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir en digital rapportserie som heter BioFokus-rapport, <http://biolitt.biofokus.no/rapporter/Litteratur.htm>